

La immigració occitana (S.XV-XVIII)

Autor: Francesc Vall-Llobera

Data de publicació: 01-05-2010

La immigració occitana a Catalunya és un fenomen que ja existia abans de les guerres de religió. Quines han estat les causes d'aquest èxode tan important de la meitat sud de França vers la península ibèrica? En Francesc Vall-Llobera ens ho revela.

LES CAUSES DE L'EMIGRACIÓ OCCITANA

Al començament del segle XVI, a França havia començat un conflicte entre dues faccions religioses que pretenien aconseguir el poder politicoeconòmic: d'una banda, els catòlics immobilistes, de l'altra, els protestants reformadors –aquests darrers coneguts amb el nom d'hugonots (1). D'aquest conflicte, en resultaria un seguit de guerres civils que van provocar la fugida massiva de ciutadans francesos.

Però, la immigració occitana a Catalunya és un fenomen que ja existia abans de les guerres de religió. Per tant, ens podríem demanar quines han estat les causes d'aquest èxode tan important de la meitat sud de França vers la península ibèrica?

- a) La pobresa, la fam i les epidèmies que patien algunes regions de Gascunya, dels Pirineus i del Massís Central;
- b) La superpoblació de les regions més muntanyenques i rurals del migdia francès;
- c) Els efectes de les guerres de religió, que van intensificar la ja tradicional immigració ultrapirinenca.
- d) L'atracció que els oferia una terra plena de possibilitats econòmiques derivades de la manufactura i del comerç, amb una demografia molt baixa i amb manca de mà d'obra.

Així, doncs, des del final del segle XV, abans que esclatés el conflicte entre catòlics i protestants, certes regions franceses –zones muntanyenques, isolades i amb una economia poc viva– es veien amb la necessitat d'aportar el seu excedent de població a d'altres zones. Més tard, aquesta immigració, fins llavors sostinguda i gradual, va ésser

potenciada pel desordre generat per les guerres.

Com van començar els conflictes bèl·lics? Des dels seus inicis a França (1547), el protestantisme va tenir interessos econòmics i socials oposats al catolicisme. Després d'un creixement espectacular entre 1555 i 1562, quan els hugonots arriben a dos milions (sobretot entre els nobles i la burgesia de les grans ciutats, i en particular al sud i al centre del país), el nou moviment reformista és vist per al poder establert de París (els nobles propers al rei i el Parlament són majoritàriament) com una amenaça que cal eliminar. D'aquí, la massacre d'hugonots a Vassy l'1 de març de 1562, data inicial de les Guerres de Religió, vuit guerres entretallades per treves. S'estima que el nombre total de morts a París durant la primera massacre fou de 2.000, i de 5.000 a 10.000 a tot França. Després d'aquest fet tràgic, els hugonots es van transformar en un moviment polític fort que va agrupar un potent exèrcit amb Enric de Navarra, futur pretendent de la corona, i la Casa de Borbó com a aliats. Van tenir al seu poder 60 ciutats fortificades i van esdevenir una amenaça real per a la corona catòlica. Però a causa del major nombre de catòlics els hugonots s'enduen la pitjor part de les guerres. Un fet inesperat, però, capgira la seva situació desfavorable: l'assassinat del rei catòlic Enric III. Després d'això, Enric de Navarra pot erigir-se com a rei de França, però no ho podrà fer si abans, per guanyar-se el favor de la poderosa i influent part catòlica, no es converteix al catolicisme. Les guerres van continuar fins al 1598, quan el nou rei va proclamar l'Edicte de Nantes, que donava igualtat de drets als protestants i als catòlics.

Aquest estat de les coses ens podria fer pensar que la majoria d'immigrants francesos d'aquella època eren hugonots. Res més lluny de la veritat: la major part dels immigrants occitans no eren pas luterans o calvinistes, sinó catòlics del sud que fugien del desordre, de la destrucció i mortaldat que provocaven els hugonots, en certs moments vencedors. És així com, per exemple, el 1592 un pretendent a nuvi d'origen francès explicava les raons de la seva partença: "[...] per quant los camins són molt parilosos y la França corumpuda per molts luterans y altres homes facinerosos y per molts altres parils".

Més tard, el 1661, quan Lluís XIV prengué el control del govern, es va iniciar una nova onada de persecucions, fins que el 1685 aquest mateix rei va declarar definitivament il·legal el protestantisme per mitjà de l'Edicte de Fontainebleau. Com a conseqüència, més 200.000 hugonots van haver de fugir a d'altres països protestants (Holanda, Anglaterra, Alemanya i Suïssa) i encara alguns a Catalunya.

(1) Hugonot: Nom donat als partidaris del moviment politicoreligiós francès d'inspiració calvinista, configurat a partir del 1547. Ve del francès huguenot i era utilitzat despectivament amb la intenció de relacionar el moviment protestant amb polítiques impopulars i poc patriòtiques.

Francesc Vall-Llobera

[http://sabies.es/1/LA_IMMIGRACIO_OCCITANA_\(S.XV-XVIII\).pdf](http://sabies.es/1/LA_IMMIGRACIO_OCCITANA_(S.XV-XVIII).pdf)